

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudce Ondřeje Mrákoty a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **A. S.**,, zast. advokátkou JUDr. Anitou Pešulovou, Nuselská 499/132, Praha 4 – Michle, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 936/3, Praha 7 – Holešovice, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 6. 2020, čj. OAM-656/ZA-ZA11-ZA21-R2-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 1. 2022, čj. 2 Az 32/2020-24,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 1. 2022, čj. 2 Az 32/2020-24, **se ruší**.

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 6. 2020, čj. OAM-656/ZA-ZA11-ZA21-R2-2016, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 10 200 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí k rukám jeho zástupkyně JUDr. Anity Pešulové, advokátky.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] V nynější věci se NSS zabývá dvěma otázkami spojenými s řízením o udělení mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. NSS jednak řeší, zda žalovaný dostál povinnosti shromáždit vyhovující informace o

postavení bezpečnostních složek v Rusku (konkrétně služby FSB), jednak posuzuje možnost doplňkové ochrany z důvodu nepříznivého zdravotního stavu.

[2] Žalobce, občan Ruské federace, se do Česka se poprvé dostal v roce 1994. Údajně na nátlak ruských kriminálních skupin sem přivezl obohacený uran a měl jej tu prodat. Byl ale zadržen českou policií a odsouzen k trestu odnětí svobody za nedovolené držení radioaktivního materiálu. V roce 2003 poprvé požádal o mezinárodní ochranu. Kvůli převozu uranu v devadesátých letech mu vyhrožovali pracovníci FSB, jeho známí v Rusku také zjistili, že je veden jako hledaná osoba. Zároveň měl obavy i z ruských kriminálních struktur. V roce 2005 mu však ministerstvo azyl neudělilo, žalobce se proti tomuto rozhodnutí dále ani nebránil.

[3] V druhé žádosti o mezinárodní ochranu (podané 13 let po první žádosti) opět uvedl obavy z návratu do Ruska spojené s výhrůžkami ze strany FSB (uvedl, že mu vyhrožovali smrtí a že se mu po návratu stane „nehoda“), částečně též ze strany soukromých osob. Především uvedl, že má již dlouhou dobu zdravotní potíže spojené s nádorem na mozku, které vyžadují pravidelnou léčbu. V Rusku by se léčit nemohl, nemá tam žádné zázemí ani zdravotní pojištění. Také spojil své obavy z FSB s možným neposkytnutím přístupu k potřebné zdravotní péči.

[4] Žalovaný rozhodnutím v záhlaví žalobci neudělil mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu. Proti rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany (především proti neudělení doplňkové ochrany) se žalobce bránil žalobou u městského soudu, ten ji však zamítl a v zásadě potvrdil závěry a postup žalovaného.

[5] NSS dodává, že původně žalovaný žádost vyhodnotil jako nepřípustnou podle § 11 odst. 1 zákona o azylu a řízení zastavil (neboť – jak uvedeno výše - žalobce o mezinárodní ochranu již dříve neúspěšně žádal). Městský soud však rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, žalobce totiž v opakované žádosti uvedl nové informace, konkrétně ohledně zdravotního stavu, kterými se měl žalovaný zabývat. Žalovaný proto žádost posuzoval celou nanovo.

II. Shrnutí argumentů kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Žalovaný ani městský soud dostatečně neposoudili obavy, které v žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatel uvedl. Použité zprávy o zemi původu se nezabývají dostatečně nebezpečím, kterému stěžovatel čelí při návratu do Ruska. Konkrétněji se pak vymezuje proti závěrům o zdravotním stavu a zdůrazňuje, že má obavy o přístup ke zdravotní péči. Žalovaný také nedostatečně odůvodnil závěr o neudělení humanitárního azylu.

[7] Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout. Jak napadené rozhodnutí, tak rozsudek městského soudu se podle něj stěžovatelovou situací zabývaly dostatečně. Má za to, že shromáždil dostatečné informace o zemi původu. Stěžovatel nebude mít problém pokračovat v léčbě svých zdravotních problémů v Rusku.

pokračování

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] Ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, se po posouzení přípustnosti kasační stížnosti NSS zabývá podle § 104a s. ř. s. ve znění účinném od 1. 4. 2021 otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, NSS kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou (blíže k tomu usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

[9] Kasační stížnost je přijatelná a je také důvodná. Žalovaný neshromáždil dostatečné informace o zemi původu, pokud jde o činnost bezpečnostních složek, a dostatečně se nezabýval možností vážné újmy v souvislosti se zdravotním stavem stěžovatele.

III. A. *K informacím o postavení bezpečnostních složek v Rusku*

[10] Nejprve se NSS zabýval argumentací stěžovatele ohledně obav z bezpečnostních složek v Rusku (především služby FSB). K povinnostem žadatele o mezinárodní ochranu a žalovaného v řízení o mezinárodní ochraně toho již v judikatuře bylo řečeno mnohé. Stručně lze shrnout, že není povinností žadatele, aby důvody pro podání žádosti podepřel jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností žalovaného, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědí žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují (srov. např. rozsudek NSS ze dne 18. 2. 2022, čj. 5 Azs 82/2021-30, bod 18 a judikaturu tam cit.).

[11] Stejně tak NSS vychází z toho, že informace o zemi původu použité v řízení o mezinárodní ochraně musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné (srov. např. rozsudky NSS ze dne 31. 7. 2008, čj. 5 Azs 55/2008-71, a ze dne 4. 2. 2009, čj. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS, bod 16).

[12] Informace, které žalovaný shromáždil ohledně působení bezpečnostních složek a ze kterých vycházel (viz níže), však tyto požadavky nenaplňují.

[13] Žalovaný při posuzování důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu uvedl, že stěžovatel vznesl stejné motivy pro podání žádosti o mezinárodní ochranu jako již v první žádosti. Žalovaný proto především odkázal na své dřívější rozhodnutí z roku 2005. Žalovaný mj. vycházel ze zpráv „*Informace OAMP – Ruská federace – Postavení policie v Ruské federaci*“ ze dne 7. 5. 2020 a „*Informace OAMP – Ruská federace – Bezpečnostní a politická situace v zemi*“ z 25. 5. 2020. V odůvodnění především odkazoval na první uvedenou zprávu. Uvedl, že proti případnému protiprávnímu chování bezpečnostních složek včetně FSB má stěžovatel možnost obrany. Trestnou činnost příslušníků FSB vyšetřuje Vyšetřovací výbor RF, je možné podávat stížnosti k administrativně vyšším úřadům FSB a tyto případy jsou řešeny u vojenských soudů. Na bezpečnostní složky jako takové přitom současně stěžovatele odkázal, i co se týče jeho obav ze soukromých osob (těch, které ho dotlačily k převozu uranu do Česka).

[14] V prvé řadě považuje NSS za problematické již závěry, které žalovaný uvedl s odkazem na zprávu „*Informace OAMP – Ruská federace – Postavení policie v Ruské federaci*“ ze dne 7. 5. 2020 (která se též zabývá jinými bezpečnostními složkami, včetně tajné služby FSB). Zpráva obsáhle pojednává o historii a struktuře bezpečnostních složek. Málo ale vypovídá o *skutečné* možnosti obrany proti jejich nezákonnému jednání pro běžné lidi v současnosti. Žalovaný stěžovatele právě na tyto mechanismy v napadeném rozhodnutí odkázal (srov. rekapitulaci v bodu 19 rozsudku městského soudu a s. 10 napadeného rozhodnutí). Část možností, které žalovaný „nabízí“ stěžovateli, je ve zprávě víceméně jen formálně zmíněna (dohled generálního prokurátora, činnost Vyšetřovacího výboru RF, možnost podat stížnost k nadřízenému úřadu FSB). Rozporuplné jsou i odkazy na činnost soudů. Žalovaný na jedné straně výslovně v napadeném rozhodnutí s odkazem na zprávu uvádí, že trestnou činnost „*vyšetřují vojenské soudy*“ (k čemuž uvádí v poznámce pod čarou ve zprávě dva odkazy na internetové stránky se zprávami o odsouzení majora a plukovníka FSB), současně ale v samotné zprávě dodává, že teprve v roce 2019 poprvé za dekády existence FSB rozhodl ruský soud v případu mučení příslušníkem této tajné služby (nic víc o této věci ani jiném dalším takovém případu žalovaný neříká, v napadeném rozhodnutí tuto informaci ani nezmiňuje). Není tedy jasné, do jaké míry je činnost ruských soudů významná pro stěžovatele či jaké trestné činy tedy ve skutečnosti jinak vojenské soudy řeší (zda např. nejde o krádeže vojenského materiálu či zpronevěru finančních prostředků – tím by však stěžovateli vojenské soudy příliš nepomohly). Jediný blíže neupřesněný případ odsouzení příslušníka FSB nadto nepřináší velkou důvěru v prostředky ochrany.

[15] Zadruhé, jakékoliv závěry, které žalovaný opíral o výše uvedenou zprávu, jsou v rozporu s dalšími informacemi, který žalovaný o zemi původu shromáždil a zařadil do správního spisu. Především ve zprávě „*Informace OAMP – Ruská federace – Bezpečnostní a politická situace v zemi*“ (z 25. 5. 2020) uvádí, že přes formální zákaz mučení (a obecně jiného nevhodného zacházení a trestání) v ruské Ústavě bezpečnostní složky těchto nástrojů často využívají, např. při vymáhání doznání. Žalovaný jedním dechem v téže zprávě výslovně dodává, že v Rusku stíhání pachatelů těchto činů z řad bezpečnostních složek není efektivní a ve většině případů nejsou pachatelé státními úřady hnáni k odpovědnosti. Tato zpráva je nejen ze stejného období (z května 2020) jako zpráva o postavení bezpečnostních složek, je dokonce o několik týdnů novější. Stejně tak ve zprávě o bezpečnostní a politické situaci v Rusku žalovaný použil ohledně používání mučení a stíhání jeho pachatelů jako zdroj nejnovější zprávu MZV USA z března 2020. Ve zprávě o postavení bezpečnostních složek přitom vycházel převážně ze zpráv či zdrojů, které byly starší (byť paradoxně na tutéž zprávu zcela obecně či v jiných souvislostech také odkazoval). Nutno též dodat, že starší vydání zprávy MZV USA (kterou vzhledem k délce řízení do správního spisu zařadil žalovaný hned několikrát) přinášejí podobnou informaci.

[16] Již z tohoto důvodu nemůže rozhodnutí žalovaného obstát. NSS dodává, že má pochopení pro to, že shromažďování informací o činnosti bezpečnostních složek či tajných služeb může být pro žalovaného složitější než zjišťování jiných typů informací. To jej ale nezbavuje povinnosti shromáždit takové informace, které budou vyhovovat zákonným požadavkům. V nynější věci se ani jako hlavní problém nejeví, že snad o činnosti bezpečnostních složek nebylo možné sehnat informace, ale že si shromážděné informace vzájemně protiřečí.

pokračování

III. B. *K udělení mezinárodní ochrany z důvodu nepříznivého zdravotního stavu*

[17] Dále se NSS zabýval argumentací stěžovatele ohledně jeho nepříznivého zdravotního stavu. Podle stěžovatele se žalovaný i městský soud s rizikem vážné újmy při nedostatku lékařské péče a konkrétních léků vypořádali jen povrchně, způsobem, který neodpovídá požadavkům plynoucím např. z judikatury ESLP.

[18] Jak NSS pravidelně uvádí, zdravotní stav žadatele může sloužit jako důvod pro udělení mezinárodní ochrany (konkrétně doplňkové ochrany) jen výjimečně, a to v případě, kdy by jinak došlo k porušení čl. 3 Úmluvy (srov. např. rozsudky ze dne 30. 5. 2019, čj. 7 Azs 435/2018-32, bod 20, nebo ze dne 2. 7. 2020, čj. 10 Azs 437/2019-83, body 13-14). V této otázce obvykle NSS vychází z rozsudku velkého senátu ESLP ze dne 13. 12. 2016 ve věci *Paposhvili proti Belgii*, stížnost č. 41738/10 (kterým koneckonců v řízení o žalobě argumentoval i stěžovatel). Podle citovaného rozsudku ESLP již není doplňková ochrana vyhrazena jen pro případy, v nichž je žadatel v době podání žádosti bezprostředně ohrožen na životě, ale bude se vztahovat i na případy vážně nemocných osob, *„u nichž se lze ze závažných důvodů domnívat, že v přijímající zemi by nedostatek vhodné péče či přístupu k ní představoval skutečné riziko, že se zdravotní stav nemocné osoby vážně, rychle a nevratně zhorší, a to by vedlo k intenzivnímu utrpení této osoby nebo k výraznému snížení předpokládané délky jejího života“* (srov. § 183 cit. rozsudku ESLP). NSS dodává, že během řízení před městským soudem velký senát ESLP závěry ve věci *Paposhvili* potvrdil a částečně upřesnil v rozsudku ze dne 7. 12. 2021 ve věci *Savran proti Dánsku*, stížnost č. 57467/15 (k tomu §§ 121 násl. cit. rozsudku ESLP).

[19] Nutno také připomenout, že dosavadní judikaturu ohledně přiznávání doplňkové ochrany ze „zdravotních důvodů“ nedávno upřesnil i NSS, a to v rozsudku ze dne 21. 1. 2022, čj. 5 Azs 70/2020-103 (srov. především body 47-51 cit. rozsudku). S ohledem na judikaturu Soudního dvora EU (konkrétně v rozsudcích vydaných dne 18. 12. 2014 ve věcech *M'Bodj*, C-542/13, EU:C:2014:2452, a *Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453) není možné podobné případy podřadit pod § 14a odst. 1 a 2 písm. b), ale naopak pod § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu (výjimkou jsou případy úmyslného odepření zdravotní péče, které by za splnění dalších podmínek mohlo vést rovnou k udělení azylu).

[20] Z judikatury ESLP a NSS plyne pro nynější věc následující. Je na žadateli o mezinárodní ochranu, aby *„předložil důkazy pro to, že by mu v zemi původu hrozila vážná újma, neboť by se mu tam nedostalo vhodné zdravotní péče odpovídající jeho vážnému zdravotnímu stavu“*. *„Informace o svém zdravotním stavu musí poskytnout žadatel v takové kvalitě, aby z nich bylo možné učinit závěr o tom, v jak závažném stavu se žadatel nachází a jaké riziko by pro něj představovaly samotná cesta do země původu i následné setrvání v ní“* (takto rozsudek NSS 10 Azs 437/2019, bod 16), resp. aby předložil „*relevantní doklady*“, které potvrzují informaci o vážném zdravotním stavu a hrozbě jeho značného a nevratného zhoršení v případě návratu do země původu (takto rozsudek NSS 7 Azs 435/2018, body 16 a 20). ESLP v rozsudcích *Paposhvili* a *Savran* odkazuje obecně na judikaturu k čl. 3 Úmluvy; dle ESLP je zjednodušeně řečeno na stěžovatelích, aby předložili důkazy o existenci výše (bod [18]) zmíněných „*závažných důvodů*“ [srov.

Paposhvili, § 186, *Savran*, § 130 písm. a)].[1] Současně ale ESLP zdůraznil, že aby mohl čl. 3 Úmluvy plnit svou ochrannou funkci, je nutné v podobných případech připustit „*určitou míru spekulace*“. Po stěžovatelích tak nelze vyžadovat „*jednoznačný důkaz*“[2] o tom, že by v případě návratu byli vystaveni zacházení odporujícímu čl. 3 Úmluvy (srov. *Paposhvili,* opět § 186, a *Savran*, § 146).

[21] Na žalovaném následně je, aby předložené důkazy „*řádně posoudil a potvrdil či rozptýlil žadatelovy obavy, že se jeho zdravotní stav zásadně zhorší, tím, že si obstará dostatek informací o dostupnosti zdravotní péče v žadatelově zemi původu*“ (10 Azs 437/2019, bod 16). Zcela konkrétně pak povinnosti žalovaného plynou z obou rozsudků ESLP. Žalovaný se v takovém případě musí zabývat [srov. k tomu *Paposhvili*, §§ 188-191, a *Savran*, § 130, písm. b)-e)]:

- obecnou situací v zemi původu (na základě zpráv z důvěryhodných zdrojů) i konkrétní situací stěžovatele (zejména musí vzít v potaz informace z lékařských zpráv a posoudit vliv návratu do země původu na jeho zdravotní stav);
- otázkou, zda je v zemi původu obecně dostupná lékařská péče, která je dostatečná a přiměřená pro léčbu stěžovatelova nepříznivého zdravotního stavu;
- otázkou, do jaké míry bude mít stěžovatel po návratu skutečně přístup ke zdravotní péči včetně toho, že se musí zabývat i cenou zdravotní péče, existencí sociální a rodinné „podpůrné sítě“ a vzdáleností, kterou musí případně stěžovatel cestovat za zdravotní péčí;
- v případě, že žalovanému zůstanou po zvážení všech výše uvedených okolností pochybnosti o tom, jaký vliv bude mít návrat do země původu na stěžovatele, musí od země původu zajistit konkrétní a dostatečné záruky, že se stěžovateli zdravotní péče skutečně dostane.

[22] V rozsudku *Savran* ESLP upřesnil své dosavadní závěry z věci *Paposhvili* tak, že žalovaný může již po prvotním přezkoumání důkazů předložených stěžovatelem (zejména lékařských zpráv) dojít k závěru, že porušení čl. 3 Úmluvy nehrozí. Zcela konkrétně ve věci *Savran* dospěl ESLP k závěru, že i při vysazení léčby tamějšího stěžovatele, tedy v situaci, kdy by se mu léčby v zemi původu nedostalo, by věc nespadala do působnosti čl. 3 Úmluvy (k tomu srov. *Savran*, §§ 146-147). V takovém případě by ani nenastoupila povinnost žalovaného se situací v zemi původu podrobněji zabývat. V nynější věci však o takový případ nejde.

[23] Podle NSS stěžovatel důkazní břemeno, byť za specifických okolností, unesl. Naopak žalovaný následně nedostál svým povinnostem, především si neobstaral dostatečné informace o tom, zda bude mít stěžovatel k lékařské péči skutečně přístup a za jakých podmínek.

[24] Stěžovatel v průběhu řízení dodal celou řadu lékařských zpráv. Podle nich mu byla v roce 2007 po rozvinutí nádoru odstraněna část hypofýzy (podvěsku mozkového). Od té doby stěžovatel potřebuje pravidelné endokrinologické kontroly a musí do konce života podstupovat tzv. substituční léčbu (několikrát denně léky, pravidelně injekce). Při jejím

[1] V angl. znění obou cit. rozsudků: „*it is for the applicants to adduce evidence capable of demonstrating that there are substantial grounds for believing that, if the measure complained of were to be implemented, they would be exposed to a real risk of being subjected to treatment contrary to Article 3*“; ve franc. znění pak: „*il appartient aux requérants de produire des éléments susceptibles de démontrer qu'il y a des raisons sérieuses de penser que, si la mesure litigieuse était mise à exécution, ils seraient exposés à un risque réel de se voir infliger des traitements contraires à l'article 3*“.

[2] V autentickém znění rozhodnutí „*clear proof*“, resp. „*une preuve certaine*“.

vynechání mu podle poslední lékařské zprávy ze začátku roku 2020 hrozí nebezpečí selhání životních funkcí a smrt. Stěžovatel současně od podání žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2016 soustavně uváděl, že má obavy z toho, že by v Rusku neměl *přístup* k potřebné lékařské péči (např. kvůli tomu, že v Rusku dlouho nebyl, není pojištěn a obává se omezení přístupu kvůli tomu, že se o něj zajímala FSB).

[25] Nutno podotknout, že situace stěžovatele je odlišná od situace jiných žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří se před správními soudy dovolávali závěrů z věci *Paposhvili*. Stěžovatel v zemi původu nebyl od devadesátých let, jeho zdravotní problémy začaly v Česku a v zemi původu se nikdy s podobnými obtížemi neléčil (srov. k tomu např. okolnosti ve věci 5 Azs 70/2020, body 2-3, či 10 Azs 437/2019, bod 16). Taktéž zdravotní stav žadatele je přinejmenším po nějakou dobu již stabilizovaný (byť v té míře, že musí neustále brát medikaci). To ale nic nemění na tom, že v případě nedostupnosti léčby, případně chybějícího přístupu stěžovatele k léčbě, se ocitne v ohrožení života (z poslední lékařské zprávy lze usoudit, že stěžovatel v minulosti léčbu vysadil zhruba na deset dní, po kterých ji ale musel znovu obnovit).

[26] Žalovaný se k stěžovatelově zdravotnímu stavu vyjádřil v napadeném rozhodnutí opakovaně pouze tak, že stěžovatel není v akutním ohrožení života či ohrožení základních životních funkcí a může v léčbě onemocnění pokračovat v Rusku. Dále už jen víceméně odkázal na dvě další zprávy o zemi původu, jednak zprávu Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) „*Údaje o zemi: Ruská federace 2019*“ ze dne 13. 3. 2019 a zprávu organizace International SOS „*Dostupnost endokrinologické péče, včetně laboratorního testování a léčiv*“ ze dne 27. 1. 2020.

[27] První citovaná zpráva hovoří jen velmi obecně o fungování systému zdravotní péče v Rusku. Bez detailů zmiňuje, že v Rusku funguje systém povinného zdravotního pojištění financovaného státem (do kterého mají přístup i navrátilci) a že lékařská péče je poskytována mixem státních a soukromých zařízení. Bez bližšího upřesnění také uvádí, že léky jsou „někdy“ poskytovány v rámci pojištění zdarma. Tato zpráva tedy sama o sobě nesplňuje požadavky, které pro žalovaného v této specifické věci plynou z judikatury ESLP.

[28] Z druhé citované zprávy žalovaný dovodil, že stěžovateli bude k dispozici jak lékařská péče, tak konkrétní léky, které stěžovatel vyžaduje (včetně léku Hydrocortison, který se zdá být podle lékařské zprávy z ledna 2020 nejdůležitější). Byť je zpráva formálně zaměřena na dostupnost péče a léků, které odpovídají stěžovatelově diagnóze, není ani ona (a to ani ve spojení s předchozí zprávou) dostatečná ke splnění povinností žalovaného.

[29] Zpráva totiž hned na úvod přiznává, že se zabývá pouze „dostupností“ péče a léků, nikoliv už – a to v jakémkoli smyslu – „přístupem“ k nim. Zpráva v podstatě jen uvádí ke každému typu péče či léku jedno konkrétní zdravotnické zařízení v Rusku, a to vždy v Moskvě, které má údajně poskytovat určitou péči či disponovat daným lékem. Nadto, zatímco jako případní poskytovatelé lékařské péče (především endokrinologických kontrol) jsou vždy uvedena státní zařízení, co do dostupnosti léků zpráva odkazuje výhradně na soukromá zařízení. V takovém případě ale skutečně není jasné, do jaké míry bude pro stěžovatele možné pravidelně dojíždět právě do centra Moskvy (kde podle

správního spisu před odchodem z Ruska nebydlel), resp. zda a za jakých (např. finančních) podmínek vůbec bude mít přístup k lékům, které jsou podle zprávy „na skladě“ několika soukromých zařízení. Ze zpráv, které shromáždil žalovaný, tak zatím není možné učinit žádné závěry, které se týkají přístupu stěžovatele ke zdravotní péči.

[30] Stěžovatel také svůj zdravotní stav tvrdil jako důvod pro případné udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Žalovaný i městský soud podle něj důvody pro jeho neudělení dostatečně nevysvětlili a znemožnili tak přezkum jeho neudělení. Vážný zdravotní stav lze za jeden z možných důvodů pro udělení humanitárního azylu považovat (srov. již rozsudek ze dne 11. 3. 2004, čj. 2 Azs 8/2004-55). Na udělení humanitárního azylu však není právní nárok. Posouzení možných důvodů pro udělení humanitárního azylu je otázkou správního uvážení, které soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu - zda správní orgán nepřekročil zákonem stanovené meze správního uvážení a zda je nezneužil (srov. rozsudky ze dne 15. 10. 2003, čj. 3 Azs 12/2003-38, a ze dne 22. 1. 2004, čj. 5 Azs 47/2003-48). V nynějším případě však žalovaný neshromáždil podklady, ze kterých je možno ověřit přístup k potřebné zdravotní péči, a proto NSS nemohl přezkoumat závěr o tom, že stěžovatelův případ neodůvodňuje přiznání humanitárního azylu (srov. k tomu věc 5 Azs 70/2020, bod 45).

IV. Závěr a náklady řízení

[31] S ohledem na výše uvedené NSS zrušil rozsudek městského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. a současně zrušil také žalobou napadené rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. V něm bude žalovaný postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.].

[32] Je na žalovaném, aby v dalším řízení znovu posoudil důvody, které stěžovatel uvedl v žádosti o mezinárodní ochranu, a shromáždil k nim odpovídající informace o situaci v Rusku. V prvé řadě musí (bude-li trvat na svém dosavadním posouzení) shromáždit informace o postavení bezpečnostních složek v Rusku, ze kterých bude jasně plynout, jaké možnosti mají občané proti protiprávnímu jednání jejich příslušníků (NSS dodává, že žalovaný bude muset při shromažďování informací v dalším řízení přihlédnout i k situaci, která v Rusku panuje po začátku agrese proti Ukrajině v únoru 2022). Zadruhé musí žalovaný znovu posoudit a sehnat k tomu dostatečné informace, zda bude mít stěžovatel skutečně přístup k potřebné zdravotní péči a lékům, které jeho zdravotní stav vyžaduje.

[33] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne NSS v případě, že zruší rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před městským soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení.

[34] V řízení o žalobě představovaly náklady řízení odměnu a náhradu hotových výdajů advokátky za dva úkony právní služby – převzetí zastoupení a žalobu. Odměna podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, činí 2 x 3 100 Kč [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu]. Ke každému úkonu právní služby je třeba připočíst 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu.

V řízení o kasační stížnosti představovaly náklady řízení odměnu 3 100 Kč za jeden úkon právní služby – doplnění kasační stížnosti [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy činí náklady stěžovatele v řízení před městským soudem a NSS částku 10 200 Kč. Žalovaný je tedy povinen stěžovateli k rukám jeho advokátky uhradit do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu nákladů soudních řízení ve výši 10 200 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. července 2022

Zdeněk Kühn
předseda senátu